

Таблиця 1

Кількість повідомлень, в яких знайдені інструменти пропаганди

Інструменти	Кількість повідомлень	
	<i>Комсомольская правда: KP.RU</i>	<i>Sputnik Ближнее Зарубежье</i>
Ярлики	39	18
Підміна понять	29	8
Повтор меседжу	47	19
Інсинуація	86	51
Виражена емоційність	37	18
Перекручування фактів	35	6
Чітке оцінювання	41	17

За результатами нашого дослідження можемо зробити висновок, що російські телеграм канали часто використовують такий інструмент пропаганди як інсинуація, вираження емоцій та перекручування фактів. У їх новинах відсутній баланс та аргументація. Джерелами переважно виступають офіційні канали влади Кремля. У повідомленнях, які стосуються стану українців та дій РФ на території України не мають жодних імен, фото або відео доказів. Російський народ довіряє своїм ЗМІ що протягом 8 років кремлівські канали проводили колосальну підготовку для завоювання довіри свого населення.

Abstract. The scientific-theoretical aspects of propaganda are investigated in the work and the own typology of propaganda detection on the basis of scientific researches is formed. The materials of two telegram channels for the availability of propaganda tools were analyzed. All results are formed in the general table and conclusions are made.

Keywords: propaganda, war, Telegram.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Запорожець О. Російська пропаганда під час окупації Криму. С. 3–4.
2. Чуранова О. Пропаганда війни в українських та російських ЗМІ. Комунікаційний діапазон медіадосліджень. С. 169–170.
3. Комсомольская правда: KP.RU. URL: <https://t.me/truekpru>
4. Sputnik Ближнее Зарубежье. URL: <https://t.me/sputniklive>
5. Куляс І. Як розпізнати пропаганду у ЗМІ. Київ, 2018.
6. TEXTY.ORG.UA. Як відрізнати справжні новини від брехні, маніпуляцій і напівправди. Інструкція. 2018. URL: https://texty.org.ua/articles/85998/Jak_vidriznati_spravzhni_novyny_vid_brehni_manipulacij-85998/
7. Голуб О. Методи впливу пропаганди та протидія їм. Інститут Масової Інформації. 2019. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metody-vplyvu-propagandy-ta-protidiya-nym-i30638>

УДК 81'373(=111:=161.2):004.738.5

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКИ КІБЕРПРОСТОРУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Б. О. Рогожук

Анотація. Дослідження присвячено аналізу структурно-семантичних особливостей лексики кіберпростору в сучасній англійській та українській мовах і здійснено на матеріалі лексикографічних джерел, Інтернет-форумів. Розглянуто місце відповідних одиниць у словниковому складі сучасної української та англійської мов. Специфіка дослідження передбачає застосування описового та зіставного методів, а також методу компонентного аналізу для опису та розкриття основних структурно-семантичних особливостей досліджуваної лексики кіберпростору.

Ключові слова: лексика кіберпростору, лексичні одиниці, кіберпростір.

Вступ

Дослідження присвячено аналізу структурно-семантичних особливостей лексики кіберпростору в сучасній англійській та українській мовах на матеріалі лексикографічних

джерел та Інтернет — форумів. Кінець XX ст. став для всього світу періодом активізації динамічних процесів розвитку, наукових досліджень та відкриттів. Протягом останніх десятиліть, людина вперше в своїй історії постала перед обличчям глобальних криз і проблем, що стосуються всього суспільства в цілому. Запорукою розв'язання цих проблем і подальшого їх розвитку є створення та розширення глобальної міжнародної мережі взаємодії і співпраці. Метою дослідження є виявлення загальних структурних і семантичних характеристик одиниць лексики сучасного кіберпростору в сучасній англійській мові на матеріалі лексикографічних джерел та Інтернет — форумів.

Місце лексичних одиниць на позначення реалій кіберпростору в словниковому складі сучасних англійської та української мов

Системна організація лексики, а також її вивчення, є пріоритетними напрямками сучасного мовознавства. Станом на сьогоднішній день, поділ словника на лексико-семантичні об'єднання та розробка уніфікованих формул тлумачення є надзвичайно актуальними. Здебільшого, це роблять для того щоб сформувати наукову парадигму лексико-семантичних відношень мови, і для впорядкування їхніх класифікацій та комбінацій. Звернувшись до тлумачного словника, стає зрозуміло що лексичний склад мови отримує системний опис, суть якого становить виявлення, а також репрезентація відношень та зв'язків між словами у межах лексико-семантичних груп [1, с. 32].

Дослідження значень слів зазвичай здійснюється в межах окремих об'єднань, лексем зі спільною семантикою, що становлять собою системи які по-різному визначаються сучасними мовознавцями. Згідно з теорією поля в лінгвістиці, існують не лише синтагматичні, функціональні та інші поля, дослідники виокремлюють також і парадигматичні поля, до складу яких входять найрізноманітніші семантичні класи слів, сюди входять й лексико-семантичні групи. В межах таких полів формуються певні семантичні моделі формул тлумачення.

Лексико-семантичні поля — це групи слів, що об'єднані спільною архісемою, тобто мають єдине значення. Лексико-семантичні поля можуть перетинатися, слова що мають декілька значень можуть входити до різних полів. Лексикосемантичні поля в свою чергу розпадаються на семантично ще тісніші об'єднання – лексикосемантичні групи, у межах цих груп виокремлюють об'єднання, що побудовані на відношеннях конверсії, гіпогіперонімії, а також синонімії та антонімії. До складу лексико-семантичних груп приєднуються слова лише однієї частини мови на основі узагальненої та єдиної семантичної ознаки, що міститься у значеннях таких слів. Наявність такої узагальненої ознаки виражається у семантичній спорідненості всіх елементів лексико-семантичної групи.

Аналізуючи системність лексики, часто використовують поняття «мова» і «мовлення», які не завжди розмежовують, замінюючи іноді одне одним. Говорячи про мову та мовлення, зазначимо, при вивченні мовної діяльності сам процес розмежовують на дві частини: перша частина, головна, має своїм предметом мову, тобто дещо соціальне за сутністю і незалежне від індивіда; інша — другорядна, предметом якої є індивідуальна сторона мовної діяльності, тобто мовлення, у тому числі говоріння [2, с. 42].

Вивчення системності лексики на рівні мови за словниками — одночасно доступний, але вкрай клопіткий та трудомісткий спосіб: фактично це вилучення та опис словникових одиниць, що упорядковані залежно від призначення словника. Основний матеріал для організації і дослідження парадигматичних угруповань дослідники можуть почерпнути зі словників, які перебувають в ієрархічній залежності, тобто відображають послідовне введення слів нижчого рівня у вищий, що передбачає виділення декількох ступенів ієрархії в їхньому смисловому зв'язку.

Методологія дослідження структурно-семантичного аспекту лексичних одиниць.

Проте варто зазначити, що лексику кіберпростору досліджувати важче ніж іншу лексику. Вона динамічно змінюється, носії лексики кіберпростору щодня її розширюють, додають нові слова.

Одним з актуальних питань мовознавства як науки в усі періоди його існування було питання про те, якими засобами користується носій мови для називання елементів

навколишнього світу, що сам по собі є динамічною системою в стані постійного розвитку та безперервно створює нові елементи, що потребують на своє позначення нових слів, і про те, яким чином мова допомагає людині членувати матеріальний світ та суспільно-історичний досвід її носіїв [3, с. 498].

Поява нових напрямів сучасної лінгвістики створює потребу запровадити та використовувати нові, сучасні методи для роботи з мовним матеріалом.

Інструментарій та алгоритми лінгвістичних досліджень залежать не тільки від загальних характеристик об'єкта й мети самого дослідження, але й від мовознавчої парадигми, яка визначає відповідну для цього дослідження систему методологічних координат.

Найбільш поширеними методами аналізу синтагматичних відносин можна вважати: метод дистрибутивного аналізу, який застосовується для того, щоб виявити певні особливості відтворення лексичних синонімів у тексті. Цей метод опирається на поняття дистрибуції. В дистрибутивному аналізі широко використовують буквені символи, із яких утворюються так звані дистрибутивні формули, які в свою чергу служать для впорядкування опису, а також вони відображають граматичну спорідненість слів. Метод дистрибутивного аналізу застосовується для дослідження лексичної синонімії і виявлення особливостей семантичних відмінностей між синонімами в тексті.

Когнітивний підхід до явищ мови є спрямованим на виявлення відомостей про когнітивні структури людського розуму та інтелекту. При такому підході мовні одиниці розглядаються як вияв когнітивних процесів та їх результатів. Серед різноманітних розробок когнітивних моделей лише фрейм підходить для когнітивного аналізу синонімічних лексичних одиниць [4, с. 60].

Аспект дослідження семантики слова є одним з основних напрямів аналізу плану змісту лексичних одиниць в сучасному мовознавстві. Доволі часто мовознавці використовують кількісну характеристику лексичного та граматичного складу висловлювань, що має на увазі підрахунок частоти поєднуваності самостійних та службових частин мови при описі окремого предмету, явища чи події. Досить розповсюдженими є і методи що забезпечують якісну характеристику семантичних зв'язків. Такі методи визначають відносини, способи поєднання та характеризують взаємодію компонентів семантичного поля на фонологічному, словотворчому, лексичному морфологічному, та синтаксичному рівнях і представлені зв'язками парадигматичного та синтагматичного типів.

В цілому вибір методів залежить від поставлених перед дослідником цілей та завдань. При цьому є великий вибір методів аналізу. Описовий метод – є одним з найбільш широко поширених в науковій практиці, з його допомогою вивчають факти, предмети і явища мовного оточення людини. Описовий метод служить підставою для подальшого застосування в дослідженнях інших методів, бо, перш ніж застосувати їх, треба описати основні властивості розглянутого предмета. Іншим традиційним методом наукового дослідження, що важливий для всіх індуктивних наук, є зіставний метод. Зіставлення фактів є одним з найбільш ефективних прийомів наукового дослідження, що використовується як універсальний засіб розкриття властивостей та якостей предмета дослідження. Зіставний метод застосовується не лише для вивчення однорідних фактів мови, але й у дослідженні різних аспектів одного й того самого явища. Компонентний аналіз – це набір процедур, у результаті яких слово зіставляється з його визначенням, що являє собою набір семантичних, структурованих у той чи інший спосіб компонентів, що задають умови застосовності певного слова.

Поняття кіберпростору

Насамперед, необхідно звернутись до самого поняття кіберпростору. Кіберпростір – середовище, створене організованою сукупністю інформаційних процесів на підставі об'єднаних загальними принципами та правилами інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і управління ними [5, с. 315].

До кіберпростору належить не тільки матеріальна складова, така як, наприклад засоби обчислювальної техніки, засоби зв'язку(мобільні телефони), матеріальні складові

телекомунікаційних мереж, написання алгоритмів і кодів та інше, але також і нематеріальна – інформація, процеси зчитування кодів, процеси передачі інформації між користувачами та інше. Говорячи це дуже важливо зауважити, що під словом матеріальність, у даному випадку, розуміються не абстрактні речі, тобто все до чого можна доторкнутися, побачити, або відчуті. Кіберпростір, в цілому, неможливо побачити, відчуті чи почуті. Кіберпростір і процеси, що протікають в ньому, сприймаються людиною як щось абстрактне, несправжнє чи нематеріальне. Але потрібні були додаткові спонукальні мотиви для того щоб кіберпростір міг розвиватися.

Спонукальними мотивами для розвитку та формування кіберпростору стали діяльність людини та суспільства, людське бажання удосконалити і упростити своє особисте, а також громадське життя, особистий та суспільний розвиток, удосконалити і спростити способи обміну інформацією та ін. Таким чином, кіберпростір є створеним людиною, сформований для себе та під себе для задоволення людських потреб.

Висновки. Поява в мові нових слів є реакцією мовної системи на необхідність дати назву новому предмету чи явищу, тобто новий знак формується у відповідь на формування нового значення. Одночасно з формуванням і становленням свого основного лексичного значення в системі мови, неологізми слугують також засобом реалізації тих чи інших мовленнєвих смислів, що актуалізуються в певному контексті, певній мовленнєвій ситуації, і є наслідком індивідуального пошуку лексичних засобів для виконання комунікативного завдання. Таким чином у неологізмів до системного значення, що формується, можуть приєднуватися конотативні елементи. Структурно-семантичний аналіз неологізмів, поряд із словотвірним, є необхідним у вивченні процесів утворення нових лексичних одиниць та дії факторів, що впливають на ці процеси.

Основними методами дослідження семантики в цьому дослідженні є: описовий метод – один з найбільш широко поширених в науковій практиці, що вивчають факти, предмети і явища мовного оточення людини. Зіставний метод. Зіставлення фактів є одним з найбільш ефективних прийомів наукового дослідження, використовуваних як універсальний засіб розкриття неявних властивостей та якостей предмета дослідження. Компонентний аналіз – опис мовних явищ за допомогою набору ознак, що входять до їхнього плану змісту.

Abstract. The research is devoted to the analysis of structural and semantic features of cyberspace vocabulary in modern English and Ukrainian and is based on lexicographical sources, Internet forums. The place of the corresponding units in the vocabulary of modern Ukrainian and English languages is considered. The specifics of the study involves the use of descriptive and comparative methods, as well as the method of component analysis to describe and reveal the main structural and semantic features of the studied vocabulary of cyberspace.

Key words: vocabulary of cyberspace, lexical units, cyberspace.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Широков В. А. Комп'ютерна лексикографія. К. : Наук. думка, 2011 . 347 с.
2. Слюсарева Н. А. История языкознания. М.: Наука, 1984. 146 с.
3. Соссюр Ф. де. Труды по языкознанию / Фердинанд де Соссюр [пер. с франц. яз. под ред. А. А. Холодовича]. М. : Прогресс, 1977. 696 с.
4. Гончарук С., Єфремова Н. Когнітивні особливості англійських дієслів-синонімів. *Актуальні питання іноземної філології*. 2014. № 1. С. 59–63.
5. Дубов Д. В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. Київ : НІСД, 2014. 328 с.
6. Гончаров К. С. Загальні особливості комп'ютерного сленгу в англійській та українській мовах. Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень». Одеса: ПО, 2016. С. 73–76.
7. Мовчан Д. В. Особливості методики дослідження антонімів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2014. № 9. С. 112–115.
8. Дзюбіна О. І. Особливості утворення та функціонування семантичних неологізмів англійської мови в сфері інтернет-комунікації. *Записки з романо-германської філології*. 2014. Вип. 2(33).
9. Байтерякова Н. Ю., Печерський Є. В. Інтерлінгвальне поширення кіберспортивної лексики через запозичення. *Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність*. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. 26–27 червня 2020 р., м. Дніпро. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. С. 153–154.
10. Вдовиченко С. С. Речевой портрет языковой личности игрока в Dota2. *Научный диалог*. 2016. № 2 (50). С. 9–20.